

SATAKUNNAN MAAKUNTAOHJELMAN 2018–2021 ARVIOINTI

Loppuraportti

Satakunnan maakuntaohjelman arvioi:

POHJANMAAN LIITTO
ÖSTERBOTTENS FÖRBUND • REGIONAL COUNCIL OF OSTROBOTHNIA

Sisältö

1. Johdanto	3
2. Arvioinnin menetelmä ja aineisto.....	3
2.1. Arviointimenetelmä.....	3
2.2. Sidosryhmäkysely	5
2.3. Arviointiteemat	5
3. Arvioinnin tulokset.....	7
3.1. Maakuntaohjelman laadinta	7
3.2. Maakuntaohjelman tavoitteisto.....	8
3.3. Maakuntaohjelman rooli ja toimeenpano	11
3.4. Maakuntaohjelman vaikuttavuus	12
4. Yhteenveto ja johtopäätökset	15
Liite 1. Sidosryhmäkysely	

1. Johdanto

Maakuntaohjelmalla tarkoitetaan maakuntasuunnitelman tavoitteista johdettua keskipitkän aikavälin (3–5 vuotta) ohjelmaa maakunnan alueella tehtävien kehittämistoimenpiteiden suuntaamiseksi ja yhteensovittamiseksi sekä rahoituksen kohdentamiseksi. Se sisältää maakunnan mahdollisuuksiin, tarpeisiin, kulttuuriin ja muihin erityispiirteisiin perustuvat kehittämisen tavoitteet, maakunnan kehittämisen kannalta keskeisimmät hankkeet ja muut olennaiset toimenpiteet sekä suunnitelman ohjelman rahoittamiseksi (laki alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista 7/2014). Aluekehittämislain mukaan maakuntaohjelman tavoitteiden saavuttamista, vaikutuksia ja toimeenpanoa tulee arvioida vähintään kerran ohjelmakauden aikana. Arvioinnin tekee ulkopuolinen arvioitsija.

Tässä raportissa arvioidaan Satakunnan maakuntaohjelman 2018–2021 valmisteluprosessia, tavoitteistoa sekä maakuntaohjelman roolia ja toimeenpanoa, Arviointi on osa viiden maakunnan (Etelä-Pohjanmaa, Keski-Suomi, Pirkanmaa, Pohjanmaa ja Satakunta) keskinäistä maakuntaohjelmien vertaisarviointia.

2. Arvioinnin menetelmä ja aineisto

2.1. Arviointimenetelmä

Etelä-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Pirkanmaan, Pohjanmaan ja Satakunnan maakuntaohjelmien 2018–2021 arviointi toteutettiin kyseisten maakunnan liittojen keskinäisenä vertaisarviointina. Näin toteutettu arviointi on maakunnan liitoille antoisa ja hyödyllinen itsearviointi- ja oppimisprosessi samalla, kun se täyttää aluekehittämislainsäädetyksen ulkopuolisen arvioinnin tunnusmerkit.

Jokaiselle maakuntaohjelmalle valittiin arvioija, joka vastasi kyseiseen ohjelmaan liittyvän arviointiprosessin toteuttamisesta sekä arviointiraportin laadinnasta.

Maakunnista muodostetut arviointiparit olivat seuraavat:

Arvioitava	Arvioija
Etelä-Pohjanmaa	Keski-Suomi
Keski-Suomi	Pirkanmaa
Pirkanmaa	Etelä-Pohjanmaa
Pohjanmaa	Satakunta
Satakunta	Pohjanmaa

Arviointi perustuu materiaaliin, jota kerättiin arvioijan tekemän **asiakirja-analyysin**, kohdemaakunnan tekemän **itsearvioinnin**, **sidosryhmäkyselyn** sekä **arvioijan ja kohdemaakunnan välillä käytyjen arviointikeskustelujen** avulla (kuva 1). Näiden pohjalta laadittiin kullekin maakuntaohjelmalle oma arviointiraportti. Maakuntien välistä vertailua ei suoritettu.

Kuva 1. Arvioinnin toteutustapa

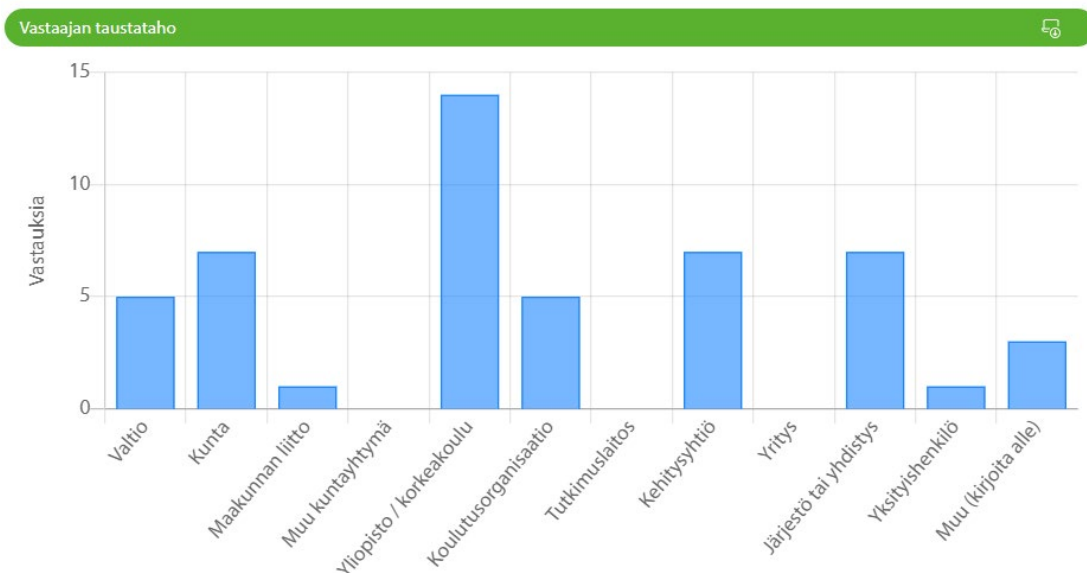
Asiakirja-analyysissä arvioitavia asiakirjoja olivat maakuntaohjelma, osallistumis- ja arviointisuunnitelma, maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma (topsu), seurantaraportit sekä muu pohjamateriaali esim. älykkään erikoistumisen strategia. Lisäksi jokaisessa arvioinnissa mukana olevassa maakunnassa suoritettiin sidosryhmäkysely, jonka tarkoituksena oli tuoda prosessiin alueen toimijoiden näkemyksiä. Sidosryhmäkyselyn runko on liitteenä (liite 1).

Pohjanmaan liitosta Satakunnan maakuntaohjelman arviointiin osallistuivat seuraavat henkilöt:

- aluekehitysjohtaja Varpu Rajaniemi
- kehittämis- ja elinkeinopäällikkö Niklas Ulfvens
- kehittämissuunnittelija Irina Nori
- kehittämissuunnittelija Kimmo Riusala

2.2. Sidosryhmäkysely

Satakuntaliiton sidosryhmille suunnattu maakuntaohjelman arviointikysely toteutettiin 26.3.-20.4.2020 välisenä aikana. Kyselyssä pyydettiin näkemyksiä maakuntaohjelman valmisteluprosessiin, vaikuttavuuteen ja toimeenpanoon sekä maakuntaohjelman teemoihin. Vastauksia saatiin 50 kappaletta muun muassa valtion, kunnan, kuntayhtymän, maakunnan liiton, yliopiston/korkeakoulun, kehitysyhtiöiden, yhdistysten tai järjestöjen edustajilta (kuva 2).

Kuva 2. Sidosryhmäkyselyn vastaajien taustataho

Kyselyssä ei ollut pakollista vastata kaikkiin kysymyksiin, joten vastausten määrä kysymyksittäin vaihtelee hieman. Sidosryhmäkyselyn tuloksia arvioitaessa ja johtopäätöksiä tehtäessä on huomioitava vastausten rajallinen määrä ja vastaajajoukon edustavuus. Tuloksia voidaan kuitenkin pitää suuntaa antavina.

2.3. Arviointiteemat

Arviointiteemojen valinnassa otettiin huomioon laki alueiden kehittämisestä. Lisäksi tavoitteena oli saada aineksia ja ideoita uuden maakuntaohjelman valmisteluun. Arvioinnissa kiinnitettiin huomiota seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- **Maakuntaohjelman laadinta. Millainen on ollut ohjelman valmisteluprosessi ja tietopohja?**

- Miten ja miltä tietopohjalta ohjelman lähtötilanne on kuvattu?
- Onko ohjelmaprosessissa hyödynnetty ennakoitavuutta?
- Miten maakunnan toimijat ovat osallistuneet ohjelman valmisteluun?
- Onko ohjelmassa tunnistettu maakunnan toimijoiden roolit sen toteutuksessa?
- Onko ohjelma loogisesti rakennettu päämääristä toimenpiteisiin?

- Onko ohjelman vaikuttavuutta pyritty mittaamaan?
- **Maakuntaohjelman tavoitteisto. Miten ohjelman tahtotila on muodostettu ja ovatko sen tavoitteet säilyttäneet relevanssinsa?**
 - Mitkä ovat ohjelmassa tunnistetut kehittämistarpeet/ongelmat/mahdollisuudet?
 - Mihin asioihin ohjelma pyrkii vaikuttamaan ja miten?
 - Millaiseen tietopohjaan ohjelman tavoitteet perustuvat (esim. tilastot, tulevaisuustyö)?
 - Onko ohjelman tavoitteet asetettu selkeästi?
 - Onko maakuntaohjelmassa tehty uusia avauksia?
 - Miten dynaaminen/ staattinen ohjelma on suhteessa toimintaympäristön muutokseen?
- **Maakuntaohjelman rooli ja toimeenpano. Miten ohjelmaa on käytetty ja miten se näkyy sidosryhmien toiminnassa?**
 - Miten ohjelma pyrkii aikaansaamaan tavoittelemansa muutokset, mikä on sen ”interventiologiikka”?
 - Mitä toteutuskeinoja ja -resursseja ohjelmalle on tunnistettu?
 - Mitä vaikuttamiskeinoja ja -kanavia sekä kumppanuuksia ohjelma tunnistaa?
 - Onko toteutuskeinojen ja -resurssien mittakaava tavoitteidenmukainen?
 - Millainen on ohjelman seuranta ja sen työkaluvalikoima?
- **Maakuntaohjelman vaikuttavuus**
 - Ovatko ohjelmassa tehdyt valinnat onnistuneita (strategisuus, erottuvuus, relevanssi)?
 - Puuttuuko jokin tärkeä teema tai voisiko jonkin teeman jättää jatkossa pois?
 - Onko ohjelman avulla edetty valittuun suuntaan?
 - Onko sillä saatu haluttuja vaikutuksia ja miksi, ja jos ei niin miksi ei?
 - Onko maakunnallinen yhteistyö lisääntynyt maakuntaohjelman ansiosta?
 - Onko yhteinen näkemys parantunut?
 - Käyttävätkö maakunnan toimijat maakuntaohjelmaa työssään (ohjaako se esim. hanke-rahoitusta)?
 - Onko maakunnan asema kohentunut?

3. Arvioinnin tulokset

3.1. Maakuntaohjelman laadinta

Satakunnan maakuntaohjelma laadittiin varsin laajalla ja osallistavalla prosessilla. Materiaalia valmistelun pohjaksi kerättiin mm. erilaisissa työpajatilaisuuksissa ja sidosryhmäkyselyillä. Yleisöllä oli mahdollisuus antaa palautetta, mielipiteitä ja ehdotuksia verkkosivujen kautta. Valmistelua ja asiakirjaa käsiteltiin myös useaan otteeseen maakuntavaltuustossa ja -hallituksessa sekä maakunnan yhteistyöryhmässä ja sen maaseutujaostossa. Maakuntaohjelman luonnos oli nähtävillä kaksi kertaa, jolloin siihen oli mahdollisuus antaa kommentteja ja lausuntoja.

Maakuntaohjelman valmistelun aikana Suomessa valmisteltiin myös kansallista maakunta- ja sote-uudistusta, jonka takia monessa maakunnassa päädyttiin maakuntaohjelman kevyeen päivittämiseen. Myös Satakunnassa uudistuksen samanaikainen valmistelu lyhensi maakuntaohjelman valmisteluprosessia, mutta ei merkittävästi kuitenkaan supistanut sitä. Satakunnassa lähtökohtana oli, että maakuntaohjelman huolellinen valmistelu on tärkeä tuki maakunta- ja sote-uudistuksen valmistelulle. Näin ollen maakuntaohjelman valmistelu kytkettiin tiiviisti uudistuksen valmisteluun.

Maakuntaohjelmakauden lähtötilanne on Satakunnan maakuntaohjelmassa kuvattu varsin laajasti ja kuvaus pohjautuu relevantteihin tilastoaineistoihin. Satakunnan seutujen erilaiset profiilit tuodaan hyvin esiin. Toimintaympäristökuvauksen pohjalta tehty voimavaroihin ja rajoitteisiin liittyvä analyysi kytkee toimintaympäristökuvauksen kehittämisteemoihin. Tulevaisuusnäkökulmaa on kuitenkin ohjelmassa vain vähän eikä esimerkiksi erilaisia skenaarioita tai tulevaisuuden muutostekijöitä ole maakuntaohjelmassa tai -suunnitelmassakaan esitelty.

Onnistumiset

- Valmisteluprosessi oli suurelta osin hyvin onnistunut:
 - Osallistaminen oli avointa, laajaa ja monipuolista.
 - Sidoryhmät ovat varsin tyytyväisiä valmisteluprosessiin ja kokevat, että heitä on kuultu hyvin ja että he ovat hyvin pystyneet vaikuttamaan alueen kehittämiseen valmisteluprosessin kautta (93 % sidoryhmäkyselyn vastaajista).
 - Sidoryhmäkyselyn pohjalta voidaan todeta, että laaja valmisteluprosessi edisti yhteisen tahtotilan muotoutumista sekä toimijoiden sitoutumista ohjelman toteuttamiseen.
 - Maakuntaohjelman valmistelu kytkettiin tiiviisti maakunta- ja sote-uudistuksen valmisteluun, sillä maakuntaohjelma nähtiin tärkeänä uuden maakunnan valmistelua tukevana dokumenttina.
 - Maakuntaohjelman ja älykkään erikoistumisen strategian valmistelu on kytketty tiiviisti yhteen. Älykkään erikoistumisen strategia pohjautuu vahvasti maakuntaohjelmaan.

- Maakuntaohjelma perustuu varsin kattavaan toimintaympäristön kuvaukseen ja sen pohjalta tehtyyn analyysiin maakunnan voimavaroista ja rajoitteista.
- Maakunnan toimijoiden roolit ohjelman toimenpanossa on tunnistettu ja kuvattu hyvin.

Kehittämissuhteet ja muuta pohdittavaa

- Osallistamisen menetelmiä on hyvä kehittää jatkuvasti, jotta yhä laajempi kirjo eri väestöryhmien ja toimijoiden näkemyksiä saadaan mukaan valmisteluun.
 - Yritysten näkemysten kerääminen edellyttää usein erilaisia menetelmiä kuin aluekehittämistoimijoiden. Esimerkiksi yrityksille suoraan suunnatut kyselyt ja haastattelut ovat hyviä keinoja kerätä yritysten näkemyksiä.
 - Eri väestöryhmien näkemykset ovat arvokkaita. Tulevan maakuntaohjelman valmistelussa voisi pohtia esimerkiksi kuntien nuorisovaltuustojen, vanhusneuvostojen ja vammaisneuvostojen tiiviimpää kytkentää prosessiin tai vaikkapa kansalaisraadien järjestämistä prosessin aikana.
 - Ulkopuolisten innostajien ja uutta näkökulmaa tuottavien tahojen käyttämistä valmistelun tukena voisi harkita.
- Sähköinen työskentely on hyvä ja kustannustehokas tapa osallistaa eri tahoja valmisteluun, joten sitä voisi hyödyntää enemmän. Toisaalta myös jalkautuminen kentälle on tärkeää eikä sitä ole hyvä jättää pois tulevistakaan valmisteluista.
 - Verkkotyöskentelyssä on hyvä jatkuvasti hakea uudenlaisia tapoja tehdä asioita.
 - Verkkotyökalujen helppokäyttöisyys on tärkeää. Esimerkiksi kirjautuminen nostaa yllättävästi osallistumisen kynnyksiä. Myös liian vaikeita kysymyksenasetteluja ja monimutkaisia verkkolomakkeita on hyvä välttää.
- Maakuntaohjelman valmisteluun on jatkossa hyvä kytkeä laajemmin myös tulevaisuusnäkökulmaa.
- Maakuntaohjelman ympäristövaikutusten arvioinnista vastasi maakunnan yhteistyöryhmä.
 - Tulevissa valmisteluissa on hyvä pohtia, onko maakunnan yhteistyöryhmä paras vaihtoehto ympäristövaikutusten arviointiin. Antaisiko erillinen SOVA-ryhmä paremmat mahdollisuudet kytkeä mukaan ympäristövaikutusten arvioinnin kannalta parhaat asiantuntijat?

3.2. Maakuntaohjelman tavoitteisto

Satakunnan maakuntaohjelma rakentuu kolmen maakuntasuunnitelmasta peräisin olevan toimintalinjan sekä kymmenen maakuntaohjelmapiirityön aikana valikoidun kehittämisteeman varaan (kuva 3). Lisäksi maakuntaohjelmaan sisältyy kolme läpileikkaavaa teemaa (kansainvälistyminen,

osaamisen kehittäminen ja digitalisaatio). Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmassa 2019–2020 neljänneksi läpileikkaavaksi teemaksi nostettiin vastuullisuus.

Kuva 3. Satakunnan maakuntaohjelman 2018–2021 rakenne

Kuhunkin kehittämisteemaan liittyen ohjelmassa on kuvattu tavoitteet, kehittämislinjaukset, keskeiset vaikutukset, seurantamittarit ja rahoituslähteet.

Onnistumiset

- Maakuntaohjelmassa on hyvin huomioitu ja kuvattu erilaiset kansalliset ja EU:n tason linjaukset (esim. aluekehittämispäätös, hallitusohjelma, älykäs erikoistuminen).
- Maakuntaohjelma on varsin selkeästi ja loogisesti rakennettu tavoitteista toimenpiteisiin. Toimintalinjoista, kehittämisteemoista ja läpileikkaavista teemoista muodostuu laaja, mutta kuitenkin hallittavissa oleva kokonaisuus.
- Toimintalinjat ja kehittämisteemat perustuvat tunnistettuihin maakunnan voimavaroihin, rajoitteisiin ja haasteisiin.

- Kolme läpileikkaavaa teemaa (kansainvälistyminen, osaamisen kehittäminen ja digitalisatio) ja toimeenpanosuunnitelmassa nostettu neljäs teema (vastuullisuus) ovat loogisia valintoja kaikille toimintalinjoille yhteisiksi sisällöiksi.
- Maakuntaohjelma sisältää myös uusia avauksia (mm. vetovoimaan ja hyvinvointiin liittyvät kehittämisteemat).
- Toimeenpanosuunnitelmassa ja aluekehittämisraporteissa yhteys maakuntaohjelmaan on rakennettu selkeästi.
- Laaja maakuntaohjelma on mahdollistava ja joustava suhteessa toimintaympäristön muutokseen. Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmassa ja aluekehittämisraporteissa kehittämislinjauksia peilataan toimintaympäristön muutokseen ja tarkennetaan edelleen, mikä luo dynamiikkaa ohjelmatyöhön.

Kehittämisehdotukset ja muuta pohdittavaa

- Maakuntaohjelmassa toimintalinjat on kytketty Satakunnan keskeisiin haasteisiin. Kehittämisteemojen valintaa ei kuitenkaan juuri perustella. Miksi juuri nämä kehittämisteemat valikoituivat maakuntaohjelmaan?
 - Jatkossa valintoja voisi perustella laajemmin ja kuvata tarkemmin toimintaympäristökuvauksen sekä maakunnan voimavarojen ja rajoitteiden pohjalta nousevien kehittämishaasteiden yhteyttä valintoihin.
 - Perusteita kehittämisteemoille voisi jatkossa hakea vahvemmin myös tulevaisuustyöstä, jolloin maakuntaohjelma kytkeytyisi tiiviimmin tulevaisuuden muutonhaasteisiin.
- Laaja maakuntaohjelma on mahdollistava, mutta sen ohjausvaikutus voi jäädä heikoksi, mikäli käytännössä lähes kaikki ajateltavissa olevat hankkeet toteuttavat maakuntaohjelmaa. Tällöin on kyseenalalaista, kuinka paljon maakuntaohjelma lopulta ohjaa maakunnan kehittämistyötä ja kehittämisresurssien kohdentamista.
 - Ohjausvaikutuksen parantamiseksi valintoja voisi terävöittää esimerkiksi valitsemalla maakuntaohjelmakaudelle nykyistä vähälukuisemmat kehittämisen kärkiteemat tai tärkeimmät kehittämiskohteet.
- Maakuntaohjelman rakennetta voisi seuraavalla valmistelukierroksella kehittää mm. pohtimalla otsikoinnin ja sisällön vastaavuutta sekä asioiden yhdistelyä entistä johdonmukaisemmiksi kokonaisuuksiksi.
 - Erityisesti toimintalinjojen 1 ja 3 otsikointia ja sisältöjen yhdistelyä voisi miettiä uudelleen. Esimerkiksi hyvinvointiin ja ympäristöön liittyvät asiat olisi hyvä nivoa yhtenäisemmiksi kokonaisuuksiksi, sillä nykyisellään kokonaiskuvan saaminen näistä teemoista on hankalaa.
 - Kehittämisteemojen tavoitteet voisi nostaa mukaan taulukoihin, jolloin tavoitteet kytkeytyisivät selkeämmin linjauksiin ja toimenpiteisiin.

- Koska maakuntaohjelma sisältää monenlaisia kehittämiskokonaisuuksia, -teemoja ja -linjauksia (mm. aluekehittämiskokonaisuudet, temaattiset kehittämiskokonaisuudet, positiivinen rakennemuutos), kokonaisuuksien nimeämiseen ja johdonmukaiseen esittämiseen on syytä kiinnittää huomiota. Selkeyden vuoksi kehittämiskokonaisuuksien väliset suhteet voisi esittää ohjelman alussa vaikkapa kuvana.

3.3. Maakuntaohjelman rooli ja toimeenpano

Satakunnan maakuntaohjelman toimeenpanoon liittyvät näkökulmat on ohjelmassa kuvattu varsin laajasti. Ohjelmassa kuvataan toteuttamisen keskeiset rahoitusinstrumentit ja muut kansalliset välineet sekä maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelman ja hankehakujen rooli maakuntaohjelman toteuttamisessa. Maakunnan yhteistyöryhmän keskeinen rooli toimeenpanossa tuodaan esiin ja muiden toimijoiden ja kehittämisryhmien roolit tunnistetaan.

Maakuntaohjelmassa on määritelty sekä yleiset että kehittämisteemakohtaiset seurantamittarit, mutta määrällisiä tavoitteita ei ole asetettu. Maakuntaohjelmaa tarkennetaan ja seurataan maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmassa ja aluekehityskatsauksissa sekä erilaisissa valmisteluun osallistuneissa kehittämisryhmissä.

Onnistumiset

- Eri toimijoiden ja välineiden roolit maakuntaohjelman toteuttamisessa on kuvattu hyvin, mikä tukee maakuntaohjelman systemaattista toimeenpanoa.
- Maakuntaohjelman toteuttamista tukee systemaattinen ja jatkuva prosessi. Maakuntaohjelman toteutumista seurataan säännöllisesti erilaisissa raporteissa sekä valmisteluun osallistuneissa ryhmissä.
- Eri teemoja käsittelevät aluekehityskatsaukset ovat hyvä tapa yhdistää alueen ja toimintaympäristön kehityksen ja maakuntaohjelman toteutumisen seuranta.
- Maakuntaohjelman ohjausvaikutusta parantaa se, että ohjelman painotuksia pidetään jatkuvasti eri yhteyksissä esillä.
- Maakunnan toimijat ovat sidosryhmäkyselyn tulosten perusteella hyvin sitoutuneita maakuntaohjelman toteuttamiseen.

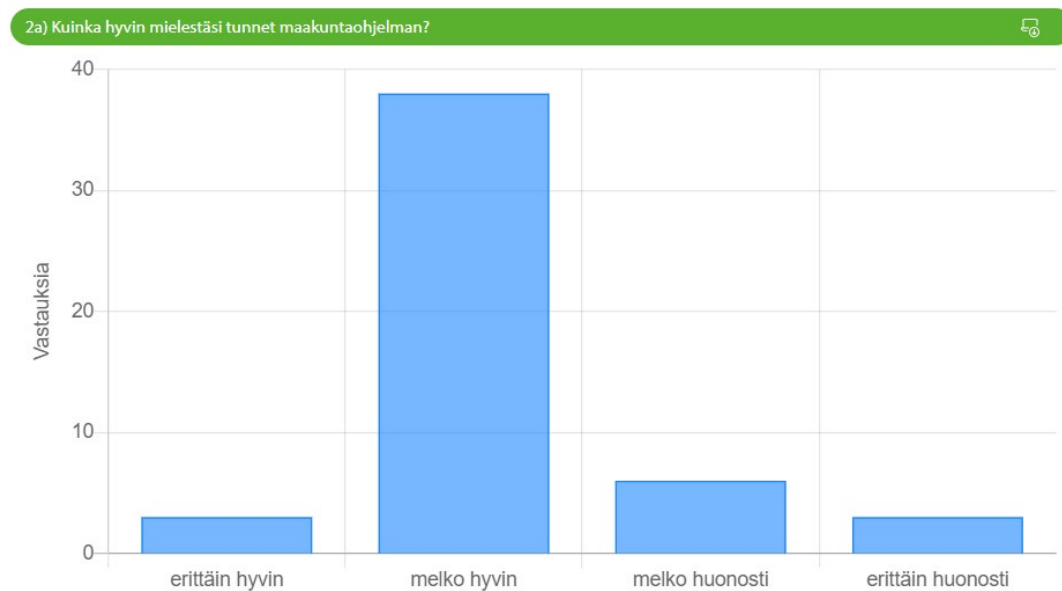
Kehittämisehdotukset ja muuta pohdittavaa

- Maakuntaohjelmassa ei ole asetettu määrällisiä tavoitteita.
 - Määrällisten tavoitteiden asettaminen vahvistaisi ohjelman tavoitteiden seuranta ja tukisi kehittämispanosten suuntaamista.
- Hankerahoituksen osalta seurataan lähinnä EAKR- ja AIKO-rahoituksen kohdistumista maakuntaohjelman painopisteisiin.

- Useampien rahoitusohjelmien seuranta tuottaisi laajemman kokonaiskuvan hankerahoituksen kohdistumisesta maakunnassa.

3.4. Maakuntaohjelman vaikuttavuus

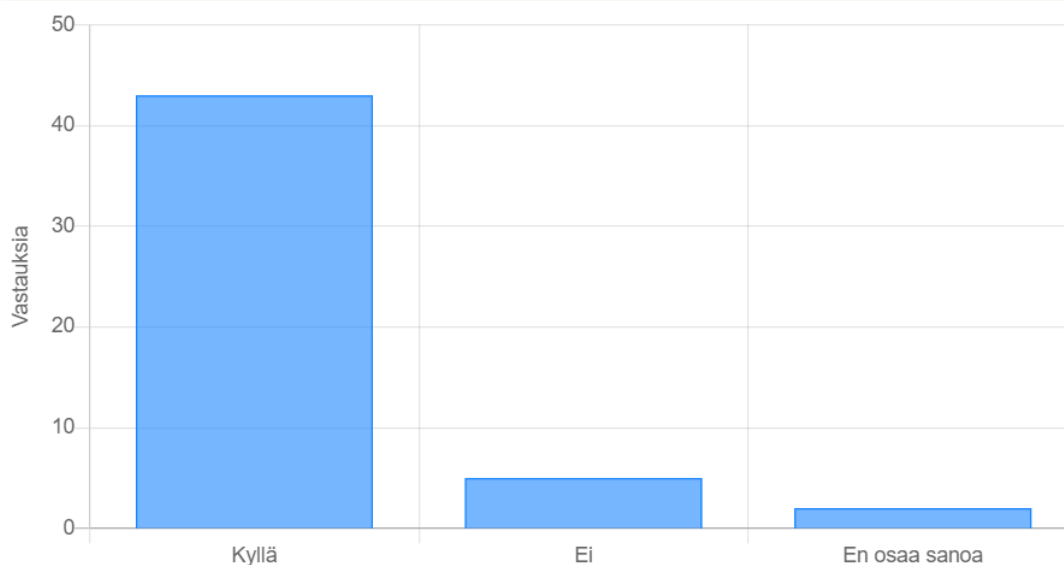
Sidosryhmille tehdyn kyselyn perusteella maakuntaohjelmalla on Satakunnassa kuntien ja aluekehittämistoimijoiden keskuudessa varsin selkeä, vakiintunut ja arvostettu rooli. Maakuntaohjelma tunnetaan melko hyvin (kuva 4) ja se kuvastaa maakunnan toimijoiden tahtotilaa. Ohjelmaprosessilla on tärkeä rooli yhteisen tahtotilan muodostamisessa. Maakuntaohjelma on vahvistanut ennestäänkin vahvaa yhteistyötä ja yhteistä näkemystä alueen kehittämisen suunnasta. Maakuntaohjelmaa hyödynnetään sekä hankkeiden suunnittelussa että muiden toimijoiden strategioiden ja linjausten pohjana. Maakuntaohjelmalla on Satakunnassa laaja kehittämistoimia kokoava ja suuntaava rooli.

Kuva 4. Maakuntaohjelman tunnettuus sidosryhmien keskuudessa

Toisaalta sidosryhmien palautteessa tuodaan esiin myös se, ettei maakuntaohjelman osuutta yhteisen tahtotilan muodostamisessa tai yhteistyön lisääntymisessä ole helppoa erottaa muiden välineiden osuudesta. Lisäksi eri toimijoiden muodostaman verkoston sitouttamiseen ja ohjaamiseen on edelleen syytä kiinnittää huomiota, vaikka sitoutumisen taso monelta osin onkin jo varsin hyvällä tasolla.

Maakuntaohjelman linjaukset ovat sidosryhmien mielestä varsin onnistuneita (kuva 5) sekä oman organisaation näkökulmasta merkittäviä. Linjaukset sopivat hyvin Satakunnan kehittämiseen ja hyödyntävät maakunnan vahvuuksia. Linjaukset ovat kaiken kattavia, mutta niitä voisi myös hie-

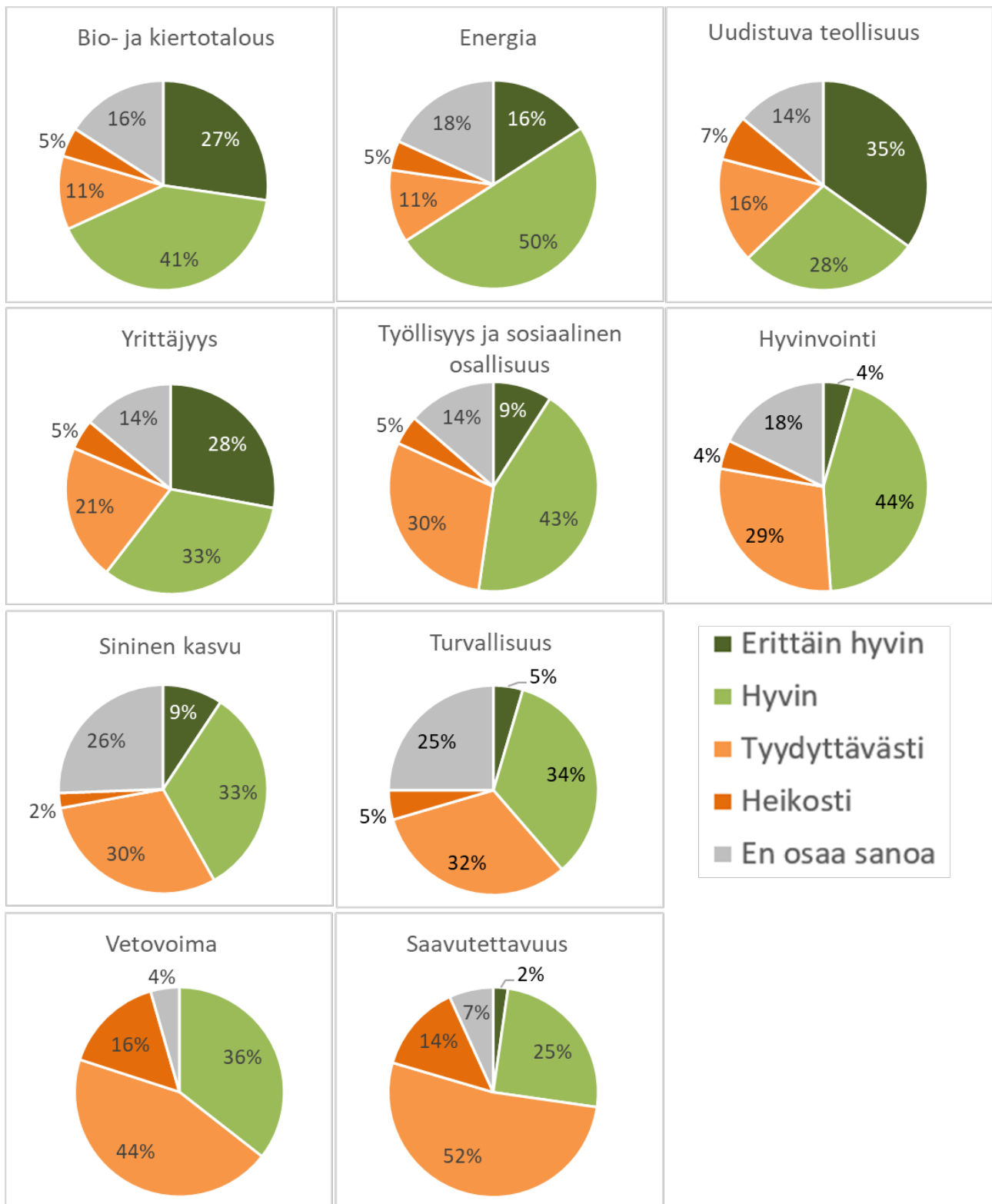

Kuva 5. Maakuntaohjelman linjausten onnistuminen sidosryhmien mukaan

Maakunnan sidosryhmien tekemien arvioiden mukaan maakuntaohjelman kehittämisteemoista ovat edenneet parhaiten Bio- ja kiertotalous, Energia, Uudistuva teollisuus ja Yrittäjyys. Myös kehittämisteemoissa Työllisyys ja sosiaalinen osallisuus, Hyvinvointi, Sininen kasvu ja Turvallisuus eteneminen on ollut suhteellisen hyvää, vaikkakin näiden kehittämisteemojen etenemiseen liittyy jo enemmän epävarmuutta. Heikommin arvioiden mukaan ovat edenneet teemat Vetovoima ja Saavutettavuus (kuva 6).

Maakuntaohjelman seurantaraportit tukevat pitkälti sidosryhmien arvioita etenemisestä. Teknologiaeteollisuuden kasvun ja teollisuuden suurten investointien myötä virinnyt positiivinen rakenne-muutos luo kasvumahdollisuuksia myös kaupalle ja muille palveluelinkeinoille. Laivatilaukset sekä automatiikka- ja robotiikka-alan kasvu luovat uskoa tulevaisuuteen. Satakunnan Teollisuuspilottia on viety määrätietoisesti eteenpäin. Satakunnan bio- ja kiertotalouden kasvuohjelma on laadittu ja kasvihuonekaasupäästöt ovat vähenemään päin. Innovaatiotoiminnan osalta on päästy lähemmäs Suomen keskitasoa. Nousukauden myötä myös työllisyys on kehittynyt suotuisaan suuntaan.

Hyvästä talouden vedosta, työvoiman tarpeesta ja alueen vetovoiman parantamiseen tähtäävistä hankkeista huolimatta, Satakunnan väestökehitys on viime vuosina heikentynyt. Tilanne selittyy syntyvyyden alenemisellä ja kotimaan muuttotappion syventymisellä. Satakunta ei kuitenkaan ole ongelmiansa kanssa yksin, sillä kaupungistumiskehityksen kiihtymisen ja yleisen arvomaailman muuttumisen takia vastaavaa kehitystä on nähty myös monessa muussa maakunnassa.

Kuva 6. Maakuntaohjelman kehittämisteemojen eteneminen sidosryhmien arvion mukaan

Onnistumiset

- Maakuntaohjelman teemoja on pidetty hyvin esillä ja maakunnan toimijat ovat sisäistäneet ne hyvin. Maakuntaohjelmalla on selkeä rooli aluekehittämisen kokonaisuudessa, se tunnetaan hyvin sidosryhmissä ja sitä myös hyödynnetään työtehtävissä.
- Maakunnan toimijoiden mielestä maakuntaohjelman valinnat ohjaavat maakunnan kehittämistyötä käytännössä. Vaikka maakuntaohjelman vaikutusta suhteessa muihin välineisiin on vaikea arvioida, maakuntaohjelman yhteydessä tehty työ on vahvistanut yhteistyötä ja yhteistä näkemystä.
- Maakuntaohjelmasta on saanut hyvää tukea rahoituspäätösten tekemiseen ja se on vaikuttanut myös esimerkiksi ammattikorkeakoulun strategiatyöhön. Selkeä maakunnallinen tahotila kehittämisen suunnasta helpottaa käytännön toimien suunnittelua.
- Maakuntaohjelma lisää myös tasapuolisuutta eri seutujen kehittämiseksi, vaikka eri seutujen kehittämistarpeiden tasapuoliseen kuvaamiseen on edelleen syytä kiinnittää huomiota.

Kehittämissuhteet ja muuta pohdittavaa

- Vaikka maakuntaohjelman perusrakennetta pidettiin sidosryhmissä yleisesti varsin hyvänä, joidenkin teemojen laajempaa tai yhtenäisempää käsittelyä voisi harkita.
 - Ympäristö (mm. luonnon monimuotoisuuden turvaaminen, vihreä kasvu sinisen kasvun rinnalle, kulutuksen vähentäminen)
 - Kulttuuri
 - Digitalisaatio (mm. robotiikka, terveysteknologia)
- Maakuntaohjelman määrällinen ja laadullinen seuranta sekä toimeenpano linkittyvät tiiviisti yhteen. Kun tiedetään, mitä on saatu aikaan, voidaan kehittämistyötä ohjata oikeaan suuntaan.
 - Maakuntaohjelman ja erityisesti sen vaikuttavuuden laadulliseen seurantaan ja arviointiin voisi olla hyvä panostaa jatkossa entistä enemmän.

4. Yhteenveto ja johtopäätökset

Satakunnan maakuntaohjelman arvioinnin keskeinen johtopäätös on, että maakuntaohjelma on ammattitaitoisesti ja huolellisesti valmisteltu. Valmisteluprosessi oli laaja, avoin ja osallistava, mikä seurauksena maakunnan toimijat kokevat ohjelman omakseen ja ovat varsin hyvin sitoutuneita sen toteuttamiseen. Maakuntaohjelma perustuu laajaan tietopohjaan ja relevantteihin tietoaineistoihin. Satakunnan seutujen erilaiset profiilit tuodaan hyvin esiin.

Maakuntaohjelman laajasti osallistava valmisteluprosessi on saanut jatkokseen systemaattisen ja jatkuvan toimeenpanoprosessin, jossa hyödynnetään valmisteluryhmiä. Ylipäätään maakuntaohjelman valintoja pidetään hyvin esillä eri yhteyksissä, mikä tukee ohjelman toteuttamista.

Satakunnan maakuntaohjelmassa tehdyt valinnat ovat onnistuneita ja toimeenpanossa on edetty monelta osin haluttuun suuntaan. Valinnat ohjaavat sekä hanketoimintaa että organisaatioiden omaa toimintaa.

Alla on vedetty yhteen arvioinnin keskeisimmät johtopäätökset.

Onnistumiset

- Valmisteluprosessi oli laaja, avoin ja osallistava, minkä seurauksena maakunnan toimijat kokevat ohjelman omakseen ja ovat laajasti sitoutuneet sen toteuttamiseen.
- Maakuntaohjelma perustuu laajaan ja monipuoliseen tietopohjaan.
- Asiakirjana maakuntaohjelma on laaja, mutta kuitenkin selkeä, loogisesti etenevä ja hallittava kokonaisuus.
- Maakuntaohjelman teemoja on pidetty esillä hyvin, mikä on edelleen vahvistanut maakunnan toimijoiden sitoutumista ohjelmaan.
- Maakuntaohjelman toimeenpanoa tukee valmisteluun osallistuneiden ryhmien säännölliset kokoontumiset ja seurantaraportit.

Kehittämiskohteet

- Osallistamismenetelmiä on hyvä edelleen kehittää ja kokeilla uusia osallistamistapoja, jotta valmisteluun saadaan mukaan entistä monipuolisemmin erilaisten väestöryhmien ja toimijoiden näkemyksiä. Esimerkiksi sähköisten välineiden hyödyntämiseen ja osallistumisen houkuttelevuuteen on hyvä kiinnittää huomiota.
- Maakuntaohjelman valmistelun pohjaksi tarvitaan enemmän tulevaisuuden kehityskulkujen ja muutossaasteiden analyysiä. Muuten vaarana on, että ohjelmassa keskitytään vastaamaan ainoastaan nykypäivän haasteisiin. Tätä puutetta on maakuntaohjelman valmistumisen jälkeen ansiokkaasti korjattu esim. kevään 2019 ja 2020 aluekehityskatsauksissa.
- Maakuntaohjelman vaikuttavuutta on mahdollista edelleen parantaa mm. terävöittämällä valintoja ja panostamalla entistä enemmän maakuntaohjelman kehittämiskokonaisuuksien määrälliseen ja laadulliseen seurantaan ja arviointiin. Kun tiedetään, mitä on saatu aikaan, voidaan kehittämistyötä ohjata oikeaan suuntaan.
- Asiakirjan rakennetta on edelleen hyvä kehittää entistä johdonmukaisempien kehittämiskokonaisuuksien muodostamiseksi.

Österbottens förbund
Pohjanmaan liitto

Attention by Lyyti

Satakunnan maakuntaohjelman 2018–2021 arviointi

Kysely Satakuntaliiton sidosryhmille

Etelä-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Pohjanmaan, Pirkanmaan ja Satakunnan maakuntaohjelmien 2018–2021 lakisääteinen ulkopuolinen arviointi toteutetaan kyseisten maakuntien keskinäisenä vertaisarviointina. Satakunnan maakuntaohjelmaa arvioi Pohjanmaan liitto.

Tärkeä osa arvioinnissa on aineistolla, joka kerätään Satakuntaliiton sidosryhmiltä. Pyydämme teitä ystävällisesti vastaamaan alla olevaan kyselyyn viimeistään 20.4.2020.

Tausta-aineisto: [Satakunnan maakuntaohjelma 2018–2021](#)

Lisätietoja:

Irina Nori, Pohjanmaan liitto, irina.nori@obotnia.fi, puh. 044 032 0644 (kysely ja arviointi)

Katja Laitinen, Satakuntaliitto, katja.laitinen@satakunta.fi, puh. 044 711 4360 (maakuntaohjelma)

Taustatietoja ei tulla käyttämään yksilöidysti, eikä mihinkään muuhun tarkoitukseen, kuin Pohjanmaan maakuntaohjelman 2018-2021 arviointiin.

Vastaajan taustataho *

Valitse:

Muu taustataho

Alue *

Valitse:

1) MAAKUNTAOHJELMAN VALMISTELUPROSESSI

1a) Olen osallistunut maakuntaohjelman valmistelutyöhön Kyllä

* Ei

2) MAAKUNTAOHJELMAN VAIKUTTAVUUS JA TOIMEENPANO

2a) Kuinka hyvin mielestäsi tunnet maakuntaohjelman? *

erittäin hyvin
melko hyvin
melko huonosti
erittäin huonosti

2b) Kuvaile organisaatiosi roolia maakunnan kehittämistyössä. *

2c) Käytätkö maakuntaohjelmaa työssäsi? *

Kyllä (kuvaa alle, miten?)

Ei

Miten?

2d) Onko maakuntaohjelmalla selkeä rooli aluekehittämisen kokonaisuudessa? Perustele alle. *

Kyllä

Ei

En osaa sanoa

Perustelut

2e) Onko maakunnallinen yhteistyö lisääntynyt maakuntaohjelmaprosessin ansiosta ja onko maakuntaohjelma parantanut yhteistä näkemystä alueen kehittämisen suunnasta? Vastaa oman organisaatiosi näkökulmasta. Perustele alle. *

Kyllä

Ei

En osaa sanoa

Perustelut

3) MAAKUNTAOHJELMAN TEEMAT

3a) Ovatko maakuntaohjelman linjaukset onnistuneita maakunnan kehittämisen näkökulmasta? Perustele alle. *

Kyllä

Ei

En osaa sanoa

Perustelut

3b) Ovatko maakuntaohjelman linjaukset oman organisaatiosi kannalta merkittäviä? Perustele alle. *

Kyllä

Ei

En osaa sanoa

Perustelut

3c) Miten maakuntaohjelman kehittämisteemat ovat edenneet organisaatiosi näkökulmasta? Perustele alle.

[Satakunnan maakuntaohjelma 2018 - 2021](#)

Voit joko arvioida vain oman organisaatiosi näkökulmasta merkittäviä kehittämisteemoja tai kaikkia teemoja.

Kehittämisteema 1: Yrittäjyys

Valitse:

Kehittämisteema 2: Työllisyys ja sosiaalinen osallisuus

Valitse:

Kehittämisteema 3: Uudistuva teollisuus

Valitse:

Kehittämisteema 4: Energia

Valitse:

Kehittämisteema 5: Bio- ja kiertotalous

Valitse:

Kehittämisteema 6: Sininen kasvu

Valitse:

Kehittämisteema 7: Vetovoima

Valitse:

Kehittämisteema 8: Hyvinvointi

Valitse:

Kehittämisteema 9: Turvallisuus

Valitse:

Kehittämisteema 10: Saavutettavuus

Valitse:

Kommentteja ja perusteluja

3d) Puuttuuko maakuntaohjelmasta jokin tärkeä tema,

joka pitäisi ottaa huomioon seuraavassa
maakuntaohjelmassa? Voisiko jonkin teeman jättää
seuraavasta maakuntaohjelmasta pois? Perustele alle.

Österbottens förbund - Pohjanmaan liitto - Regional Council of Ostrobothnia

Sandögatan 6, PB 174, 65101 VASA - Hietasaarenkatu 6, PL 174, 65101 VAASA, Finland

Tfn - Puh. - Tel. +358 6 320 6500

info@obotnia.fi www.obotnia.fi www.facebook.com/obotnia